

НАН УКРАЇНИ і ДКА УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ТЕХНІЧНОЇ МЕХАНІКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ і
ДЕРЖАВНОГО КОСМІЧНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ
(ІТМ НАНУ і ДКАУ)

Код ЄДРПОУ 05539962

НАКАЗ

м. Дніпро

№

24

09.10.2026

Про затвердження і введення в дію в
інституті «Положення про відкриту
науку ІТМ НАНУ і ДКАУ»

Згідно з розпорядженням Президії НАН України від 24.06.2026 № 300
«Про затвердження Примірного положення про відкриту науку наукової
установи НАН України та рішенням вченої ради інституту від 09.10.2026,
протокол № 11

НАКАЗУЮ:

- 1 Затвердити і ввести в дію в інституті з 01.11.2026 «Положення про відкриту науку ІТМ НАНУ і ДКАУ» (далі - Положення).
- 2 Відділу НТІ і ОНД розмістити Положення на офіційному веб-сайті інституту.
- 3 Канцелярії довести наказ до всіх наукових підрозділів інституту.
- 4 Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Директор інституту
член-кореспондент НАН України

Володимир ПОШИВАЛОВ

Заступник директора інституту
з наукової роботи

Сергій ХОРОШИЛОВ

Учений секретар інституту

Людмила ЛАПІНА

Завідувач ВНТІ і ОНД

Ганна КУДРИЦЬКА

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВІДКРИТУ НАУКУ
Інституту технічної механіки Національної академії наук України і
Державного космічного агентства України

1. Загальні положення

1.1. Положення про відкриту науку Інституту технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України (далі – ІТМ НАНУ і ДКАУ, Інститут) (далі – Положення) визначає засоби реалізації відкритої науки в Інституті, забезпечення відкритого доступу до наукових публікацій, дослідницьких даних, препринтів та інших результатів наукових досліджень Інституту, елементи інфраструктури відкритої науки Інституту, механізми взаємодії з інфраструктурою відкритої науки НАН України.

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» відкрита наука — спосіб організації та реалізації наукової і науково-технічної діяльності, що передбачає забезпечення доступу до об'єктів дослідницької інфраструктури, наукових результатів, зокрема дослідницьких даних, та науково-технічної інформації (крім інформації, віднесеної відповідно до законодавства до інформації з обмеженим доступом) з можливістю їх багаторазового використання, обміну та поширення за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій з метою прискорення науково-технічного та суспільного розвитку, поглиблення співпраці між ученими із дотриманням авторських та суміжних прав.

1.2. Положення розроблено з урахуванням законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», «Про авторське право і суміжні права», «Про академічну доброчесність», а також Національного плану щодо відкритої науки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.10.2022 № 892, інших законодавчих актів України, Концепції реалізації європейських принципів відкритої науки в НАН України на 2024—2030 роки, затвердженої постановою Президії НАН України від 29.11.2023 № 400, Положення про відкриту науку в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 12.06.2024 № 350 (із змінами) та інших актів НАН України.

1.3. У діяльності з відкритої науки в Інституті беруться до уваги принципи відкритої науки, визначені Рекомендацією ЮНЕСКО щодо відкритої науки 2021 р., Директивою (ЄС) 2019/1024 Європейського Парламенту та Ради від 20.06.2019 щодо відкритих даних та повторного використання інформації державного сектору, актами щодо реалізації Рамкової програми досліджень та інновацій ЄС «Горизонт Європа» тощо.

1.3. У цьому Положенні застосовуються визначення, наведені у Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про академічну доброчесність», Положенні про відкриту науку в НАН України та Положенні про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженому розпорядженням Президії НАН України від 16.01.08 № 15 (зі змінами).

1.4. Положення поширюється на наукову, науково-технічну та освітню діяльність Інституту, на результати наукових досліджень, на всіх працівників і аспірантів Інституту.

2. Мета та напрями реалізації відкритої науки в ІТМ НАНУ і ДКАУ

2.1. Основною метою реалізації відкритої науки в Інституті є:

- поліпшення сприйняття результатів досліджень науковців Інституту в інформаційному середовищі відкритої науки із застосуванням сучасних технічних та інформаційних засобів з подальшим моніторингом ефективності за допомогою наукометричних індикаторів, що сприятиме розвитку науки в Україні та міжнародного наукового співробітництва;
- розширення доступу наукової спільноти, організацій і підприємств як в Україні, так і на міжнародному рівні до наукових результатів інституту.

2.2. З метою реалізації відкритої науки ІТМ НАНУ і ДКАУ:

- застосовує принципи відкритої науки під час наукових досліджень відповідно до законодавства України, актів НАН України та цього Положення;

— забезпечує відкритий доступ до наукових публікацій, дослідницьких даних, препринтів та інших результатів наукових досліджень Інституту, зокрема, через розміщення їх електронних копій у складових інфраструктури відкритої науки НАН України;

— здійснює заходи з трансформації періодичних видань інституту на журнали відкритого доступу;

— укладає зі своїми працівниками і аспірантами договори щодо використання службових творів та дослідницьких даних з метою забезпечення відкритого доступу до них;

— забезпечує функціонування складових інфраструктури відкритої науки Інституту, доступ до неї у порядку, передбаченому законодавством та актами НАН України;

— сприяє підвищенню рівня поінформованості і формування компетентності працівників з питань відкритої науки в Інституті;

— здійснює заходи, спрямовані на формування і утвердження культури академічної доброчесності, дотримання працівниками її основних цінностей, принципів і правил;

— здійснює заходи з популяризації відкритої науки, залучення громадян до процесу наукових досліджень і використання їх результатів;

— здійснює заходи, спрямовані на дотримання прав інтелектуальної власності під час оприлюднення наукових публікацій, дослідницьких даних і препринтів;

— здійснює захист інформації з обмеженим доступом і персональних даних відповідно до законодавства та актів НАН України;

— бере участь у міжнародному співробітництві, міжнародних проєктах щодо відкритої науки тощо.

3. Відкритий доступ до результатів наукових досліджень

3.1. Загальні положення

3.1.1. ІТМ НАНУ і ДКАУ прагне забезпечити відкритий доступ до наукових публікацій (статті, тези, доповіді, матеріали наукових заходів), дослідницьких даних та інших результатів наукових досліджень відповідно до законодавства України, актів НАН України, умов договорів на виконання досліджень та своїх повноважень.

3.1.2. Оприлюднення наукових публікацій у наукових періодичних виданнях НАН України та наукових установ НАН України, дослідницьких даних, препринтів у складових інфраструктури відкритої науки НАН України здійснюється за публічними ліцензіями Creative Commons (далі — CC), вид яких визначений актами НАН України, та цим Положенням.

3.1.3. У разі подання наукових публікацій до наукових періодичних видань, збірників тощо установ та організацій іншого відомчого підпорядкування Інститут рекомендує працівникам обирати для оприлюднення видання, що забезпечують опублікування на умовах відкритого доступу.

Для оприлюднення препринтів та/або дослідницьких даних у відповідних репозитаріях Інститут рекомендує працівникам обирати такі репозитарії, які забезпечують відкритий доступ з наданням постійного цифрового ідентифікатора DOI (Digital Object Identifier).

3.1.4. Працівник може розміщувати копії рукописів службових наукових статей, тез, доповідей, матеріалів наукових заходів, препринтів у різних репозитаріях та інших інтернет-ресурсах відкритого доступу, зокрема у соцмережах, беручи до уваги, що для певного твору може бути отриманий лише один цифровий ідентифікатор DOI.

3.1.5. У випадку створення наукових публікацій та/або отримання дослідницьких даних під час співпраці Інституту з іншими установами та організаціями або під час виконання наукових досліджень за грантами національних, закордонних, міжнародних дослідницьких фондів (інших організацій-спонсорів) умови відкритого доступу до публікацій та/або

дослідницьких даних мають бути визначені угодою між Інститутом та відповідними установами, організаціями.

За відсутності такої угоди на наукові публікації, дослідницькі дані, створені (отримані) працівниками Інституту, поширюється дія цього Положення.

3.1.6. Відкритий доступ до наукових публікацій та/або дослідницьких даних надається, якщо це не суперечить вимогам щодо нерозголошення інформації з обмеженим доступом та захисту прав інтелектуальної власності.

3.2. Наукові публікації

3.2.1. Відкритий доступ до наукових публікацій, створених працівниками ІТМ НАНУ і ДКАУ під час виконання наукових досліджень та розробок за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, забезпечується без будь-якої затримки:

а) у разі оприлюднення наукових публікацій в науковому журналі Інституту «Технічна механіка» – через:

надання відкритого доступу до статей на офіційному вебсайті журналу «Технічна механіка»;

передання електронних копій журналу «Технічна механіка» до Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (НБУВ) для розміщення їх у відкритому доступі у Репозитарії наукових текстів НАН України;

б) у разі оприлюднення наукових публікацій в інших виданнях – через надання посилань на них на власному офіційному вебсайті Інституту.

3.2.2. Для наукових публікацій (статті, доповіді, матеріали наукових заходів) у науковому журналі Інституту «Технічна механіка», препринтів відкритий доступ надається з застосуванням ліцензії CC-BY-NC-ND 4.0 «Із Зазначенням Авторства — Некомерційна — Без Похідних 4.0 Міжнародна» (Attribution — Non Commercial — No Derivatives 4.0 International), що дозволяє відтворювати та розповсюджувати твір, його частини виключно з некомерційною метою із зобов'язанням зазначати автора твору та без права розповсюдження похідних творів.

3.2.3. Якщо відносно службової наукової публікації, створеної в Інституті, національний видавець, що не є установою НАН України, чи іноземний видавець застосовує ембарго, або не передбачає здійснювати надання відкритого доступу до публікації, або надає його на платній основі, працівник Інституту може розмістити рукопис такої публікації з описом основних результатів дослідження у відкритому доступі в репозитарії НАН України або Архіві препринтів НАН України, іншому репозитарії відкритого доступу, визначеному Інститутом.

3.2.4. Питання розміщення у відкритому доступі монографічних видань вирішується Інститутом з урахуванням умов підготовки і випуску такого видання: повністю або частково за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України та коштів інших установ, організацій, організацій-видавців і умов договорів з такими організаціями. Пріоритетним є надання відкритого доступу до повних текстів таких видань.

Якщо Інститутом оприлюднюється у відкритому доступі монографічне видання, відкритий доступ до видання здійснюється за ліцензіями CC-BY-NC-ND або CC-BY-ND за рішенням Інституту.

3.2.5. У випадку, коли працівник Інституту підготував наукову (науково-популярну) публікацію, яка не є службовим твором, він набуває майнові права інтелектуальної власності на такий твір і самостійно вирішує питання розпорядження ними щодо такої публікації та її опублікування. Інститут підтримує дії працівника та політики видавців, спрямовані на надання відкритого доступу до таких публікацій.

3.3. Препринти

3.3.1. ІТМ НАНУ і ДКАУ сприяє оприлюдненню службових препринтів, створених під час виконання наукових досліджень за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, що містять результати наукової, науково-технічної діяльності.

Як препринти також можуть бути оприлюднені:

— основні результати наукового дослідження, що увійшли до наукової публікації, з оприлюдненням такого препринта перед опублікуванням наукової публікації з метою пришвидшення розповсюдження результатів досліджень та визначення пріоритету в їх отриманні;

— рукопис статті, поданий до опублікування; рукопис статті після рецензування, прийнятий до опублікування у наукових періодичних виданнях НАН України та наукових установ НАН України, а також у виданнях інших організацій.

3.3.2. Для препринтів відкритий доступ надається з застосуванням ліцензії CC-BY-NC-ND, визначеної п. 3.2.2 цього положення.

3.3.3. Інститут рекомендує працівникам розміщувати службові препринти у відкритому доступі в репозитарії Інституту (у разі його створення) або Архіві препринтів НАН України, іншому репозитарії відкритого доступу, визначеному Інститутом.

У випадку підготовки та подання до наукового журналу / видавництва рукопису наукової публікації, підготовленого на основі оприлюдненого препринта, працівник Інституту повинен вказати це у рукописі та зазначити відповідний ідентифікатор DOI препринта.

3.3.4. Інші умови забезпечення відкритого доступу до препринтів є такими ж, як визначені для наукових публікацій у пункті 3.2 цього Положення.

3.4. Дослідницькі дані

3.4.1. Відкритий доступ до службових дослідницьких даних, отриманих працівниками Інституту під час виконання наукових досліджень та розробок за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, забезпечується працівниками Інституту через їх оприлюднення у репозитаріях дослідницьких даних.

Рекомендовано оприлюднювати набори службових дослідницьких даних у Репозитарії відкритих даних НАН України. Якщо Репозитарій відкритих даних НАН України не відповідає всім вимогам наукових досліджень та розробок щодо оприлюднення даних, зокрема вимогам організацій-спонсорів досліджень, такі дані можуть бути розміщені в інших репозитаріях даних (наприклад, спеціалізованих для відкритих кодів програм, відеоматеріалів тощо).

У випадку підготовки та подання до наукового журналу / видавництва рукопису наукової публікації, підготовленого на основі оприлюднених наборів службових дослідницьких даних, працівник Інституту повинен вказати це у рукописі та зазначити відповідний ідентифікатор DOI дослідницьких даних.

3.4.2. Для дослідницьких даних відкритий доступ в репозитарії даних Інституту (у разі його створення) та у Репозитарії відкритих даних НАН України надається за ліцензією CC-BY 4.0 «Зазначення Авторства 4.0 Міжнародна» (Attribution 4.0 International),

3.4.3. Оприлюднення службових дослідницьких даних, отриманих за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, здійснюється на підставі дозволу, який Інститут надає працівникові у встановленому ним порядку.

3.4.4. Умови використання дослідницьких даних, отриманих в Інституті, зокрема на його науковому обладнанні, за договорами з юридичними та фізичними особами, визначаються цими договорами.

3.5. Звіти про виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок

3.5.1. Звіти ІТМ НАНУ і ДКАУ про виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, виконані за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, якщо умовами фінансування досліджень передбачено оприлюднення таких звітів у відкритому доступі, не мають містити інформації з обмеженим доступом, що становить державну таємницю; службової та/або конфіденційної інформації; комерційної таємниці/ноу-хау, зокрема опису, формули, креслення незареєстрованих винаходів та інших незареєстрованих об'єктів права інтелектуальної власності, а також іншої інформації, обмежений доступ до якої визначено законодавством.

3.6. Метадані

3.6.1. Оприлюднення метаданих наукових публікацій, дослідницьких даних, іншої інформації здійснюється із застосуванням ліцензії відкритого доступу, визначеної Положенням про відкриту науку в НАН України, а саме CC0 1.0 «Універсальна (CC0 1.0) Передання до Суспільного Надбання» (CC0 1.0 Universal (CC0 1.0) Public Domain Dedication).

3.7. Забезпечення відкритого доступу до службових творів та службових дослідницьких даних

3.7.1. Відповідно до ст. 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» майнові права на службові наукові публікації (службові твори) переходять до роботодавця (ІТМ НАНУ і ДКАУ) з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено цим Законом, трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір, укладеним між працівником (автором) і роботодавцем.

3.7.2. Майнові права на інформацію, що містить дослідницькі дані, створену у ході виконання Інститутом науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які фінансуються НАН України за рахунок бюджетних коштів, належать Інституту як виконавцю робіт відповідно до ст. 64 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», ст. 2 Закону України «Про науково-технічну інформацію», ст. 429 Цивільного кодексу України.

3.7.3. З метою визначення прав працівника щодо опублікування (оприлюднення) у відкритому доступі службових наукових публікацій та дослідницьких даних Інститут укладає з працівником додаткову угоду до трудового договору (контракту) або трудовий договір відповідно до ст. 14, 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права», Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 16.01.08 № 15 (зі змінами), та розпорядження Президії НАН України від 08.11.2024 № 609 «Про внесення змін до деяких розпоряджень Президії НАН України з питань реалізації заходів з відкритого доступу до службових творів та службових дослідницьких даних», яким затверджені Умови розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані, визначені в трудових договорах (контрактах), що укладаються з працівниками установ НАН України, і Примірну додаткову угоду до трудового договору (контракту) з працівником установи НАН України щодо майнових прав на службовий твір та службові дослідницькі дані (далі — Додаткова угода).

Умови розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані, які визначаються в трудових договорах (контрактах), що укладаються з працівниками установ НАН України та примірну Додаткову угоду з працівником ІТМ НАНУ і ДКАУ наведено в додатках 1 і 2 цього Положення.

Додаткові угоди до трудових договорів з працівниками, посади яких не віднесені до наукових працівників, укладаються у разі, якщо за результатами робіт передбачено оприлюднення підготовлених ними одноосібно або у співавторстві службових творів та/або дослідницьких даних.

У випадку, якщо аспіранти беруть участь у виконанні наукової тематики інституту та у межах цих робіт створюють твори та/або дослідницькі дані, умови використання ними

майнових прав на такі об'єкти повинні бути визначені у договорах (додаткових угодах) про підготовку здобувачів наукового ступеня доктора філософії з урахуванням Умов розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані.

4. Організація реалізації відкритої науки в ІТМ НАНУ і ДКАУ

4.1. Реалізацію відкритої науки в ІТМ НАНУ і ДКАУ організовують і здійснюють його дирекція, Вчена рада, Рада молодих учених, наукові підрозділи та працівники.

4.2. Дирекція ІТМ НАНУ і ДКАУ:

- організує реалізацію відкритої науки в Інституті;
- затверджує наказом директора Положення про відкриту науку в Інституті;
- призначає осіб, що здійснюють підтримку реалізації відкритої науки в інституті.

4.3. Вчена Рада ІТМ НАНУ і ДКАУ:

— визначає напрями розвитку та організаційні принципи реалізації відкритої науки в Інституті (зокрема, створення Робочої групи з відкритої науки та/або визначення особи (осіб), підрозділів, на яких можуть бути покладені функції координації відкритої науки¹; запровадження посади куратора даних тощо²);

— розглядає та схвалює проєкт Положення про відкриту науку Інституту, що затверджується наказом директора Інституту;

— розглядає реалізацію в Інституті принципів відкритої науки.

4.4. Наукові підрозділи Інституту здійснюють реалізацію принципів відкритої науки у ході виконання наукових досліджень і оприлюднення їх результатів.

4.5. Працівники Інституту і аспіранти:

а) набувають права на опублікування (оприлюднення) службових наукових публікацій, препринтів (далі — Твір) та дослідницьких даних у порядку, визначеному актами НАН України та п. 3 цього Положення, зокрема:

— право інтерактивного надання доступу до копії рукопису: службової наукової публікації, яку передбачено подати для опублікування; наукової публікації, прийнятої до друку; службового препринта в репозитарії Інституту (у разі його створення), на вебсайті

---

¹ Функції робочої групи можуть, зокрема, охоплювати:

- розгляд питання реалізації відкритої науки в Інституті, підготовку документів для реалізації відкритої науки;
- здійснення діяльності з запровадження стандартів FAIR для управління дослідницькими даними;
- розробка та підтримка впровадження політики управління даними на рівні Інституту;
- координація застосування відкритого доступу до результатів досліджень, використання ліцензій відкритого доступу, дотримання прав інтелектуальної власності, надання підтримки працівникам з цих питань;
- сприяння забезпеченню відкритого доступу до результатів досліджень через розміщення їх у Репозитарії відкритих даних НАН України, Архіві препринтів НАН України та інших репозитаріях та архівах відкритого доступу та інтеграції з національними та міжнародними платформами відкритої науки;
- надання підтримки залученню працівників Інституту до навчальних заходів, тренінгів з відкритої науки;
- сприяння розвитку зв'язків Інституту та її працівників з громадськістю, поширенню знань та впровадження практик відкритої науки;
- здійснення моніторингу та розгляд результатів реалізації відкритої науки в Інституті.

² У випадках, передбачених законодавством України й актами НАН України або за власною ініціативою Інститут може покласти на працівника функції куратора з управління дослідницькими даними Інституту. Функції куратора даних можуть, зокрема, містити:

- підтримку реалізації політики управління даними на рівні Інституту;
- надання консультацій працівникам щодо форматів даних, підготовки метаданих, вибору сховищ;
- підтримку розміщення даних Інституту в Репозитарії відкритих даних НАН України;
- сприяння навчанню працівників щодо розміщення дослідницьких даних у відкритому доступі та управління даними.

Інституту, власному вебсайті автора, у національних та іноземних репозитаріях відкритого доступу;

— право на укладання з установою (організацією) — видавцем, установою, яка є розпорядником Архіву препринтів НАН України, іншими установами та організаціями, що є розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу, ліцензійного договору на використання Твору з метою опублікування (оприлюднення);

— право інтерактивного надання доступу до дослідницьких даних та на укладання з установою НАН України, яка є розпорядником Репозитарію відкритих даних НАН України, іншими установами — розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу — договору на використання дослідницьких даних з метою надання до них відкритого доступу.

б) дотримуються принципів FAIR стосовно відкритих дослідницьких даних:

в) забезпечують нерозголошення у наукових публікаціях та оприлюднених дослідницьких даних інформації з обмеженим доступом, а саме конфіденційної інформації, таємної та службової інформації, зокрема державної таємниці, комерційної таємниці, ноу-хау; дотримання прав інтелектуальної власності третіх осіб;

г) дотримуються стандартів наукової етики під час підготовки і оприлюднення наукових публікацій;

д) підвищують власні компетенції та кваліфікацію у сфері відкритої науки й управління дослідницькими даними;

е) користуються складовими інфраструктури відкритої науки НАН України відповідно до Положення про відкриту науку, регламентів цих складових та цього Положення.

4.6. Рада молодих вчених Інституту:

— залучає молодих вчених до дотримання принципів відкритої науки;

— бере участь у моніторингу результатів впровадження відкритої науки.

5. Застосування ліцензій відкритого доступу

5.1. Опублікування наукових публікацій, оприлюднення препринтів, дослідницьких даних та метаданих здійснюється із застосуванням публічних ліцензій CC (ліцензій відкритого доступу) відповідно до статей 444, 1107, 1108 ЦК України, ст. 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Вид ліцензій визначено Положенням про відкриту науку в НАН України.

5.2. Питання використання (невикористання) ліцензій CC для тез виступів на наукових заходах, а також укладання ліцензійних договорів на використання твору з авторами тез виступів вирішують установи НАН України — видавці матеріалів наукових заходів або установи, які є організаторами цих заходів.

6. Захист від розголошення інформації з обмеженим доступом, дотримання прав інтелектуальної власності та прав на інформацію

6.1. Наукові публікації, препринти та дослідницькі дані, що оприлюднює Інститут та працівники Інституту:

а) не мають містити інформації з обмеженим доступом: конфіденційної, таємної та службової, а саме державної таємниці, комерційної таємниці, ноу-хау;

б) не мають містити творів, частин творів, інформації, наведених з порушенням прав інтелектуальної власності та прав на інформацію інших осіб.

6.2. Інститут з метою забезпечення захисту інформації з обмеженим доступом від розкриття:

а) здійснює заходи щодо захисту від розголошення:

— державної таємниці та службової інформації відповідно до законодавства, розпорядження Президії НАН України від 24.09.2024 № 524 «Про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, у Національній академії наук України»;

— комерційної таємниці, конфіденційної інформації відповідно до законодавства та п. 9 Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України з віднесенням інформації «Захист комерційної таємниці, конфіденційної інформації від розголошення»;

б) зазначає у ліцензійному договорі на використання твору між автором та ІТМ НАНУ і ДКАУ зобов'язання автора не оприлюднювати інформації з обмеженим доступом у виданнях, що видає Інститут, зокрема в науковому журналі «Технічна механіка»;

в) визнає можливим її оприлюднення у разі отримання висновку експертної комісії ІТМ НАНУ і ДКАУ про можливість оприлюднення.

6.3. Інститут прагне, щоб використання у наукових публікаціях, дослідницьких даних, які оприлюднюються Інститут або працівники Інституту, творів (їхніх уривків), а також дослідницьких даних, права на які належать іншим особам, здійснювалося лише у випадках:

— вільного використання творів з метою цитування та в інших випадках, визначених статтями 22-28 Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

— використання творів, дослідницьких даних, до яких надано доступ за ліцензією відкритого доступу, відповідно до умов цієї ліцензії;

— отримання дозволу на використання творів, дослідницьких даних на підставі ліцензійного договору, інших правочинів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

7. Управління дослідницькими даними

7.1. Управління дослідницькими даними здійснюється в Інституті у випадках, передбачених законодавством та актами НАН України.

7.2. Управління дослідницькими даними здійснюється на підставі плану управління дослідницькими даними з дотриманням принципів FAIR, академічної доброчесності та вимог законодавства у сфері захисту персональних даних та інтелектуальної власності.

8. Використання Інфраструктури відкритої науки НАН України

8.1. ІТМ НАНУ і ДКАУ та працівники Інституту користуються Інфраструктурою відкритої науки НАН України, що включає:

- Харвестер відкритої науки НАН України;
- Універсальну видавничу платформу журналів НАН України;
- Репозитарій наукових текстів НАН України;
- Репозитарій відкритих даних НАН України;
- Архів препринтів НАН України;
- Центр компетенції з управління дослідницькими даними;
- Платформу репозитаріїв установ НАН України;
- Центри колективного користування науковим обладнанням.

8.2. Призначення складових Інфраструктури відкритої науки НАН України в контексті діяльності Інституту:

8.2.1 Харвестер відкритої науки НАН України – для централізованого постачання метаданих наукових публікацій у міжнародні пошукові системи наукових робіт, зокрема,

BASE, CORE, OpenAIRE, OpenDOAR; організації персональної бібліотеки в особистому кабінеті Харвестеру; пошуку відкритих наукових публікацій, дослідницьких даних, препринтів, що створюються в установах НАН України.

8.2.2. Універсальна видавнича платформа журналів НАН України, що забезпечує відкритий доступ, інтеграцію в інфраструктуру відкритої науки НАН України, інформацію про публікації в українських, європейських та інших міжнародних пошукових системах відкритої науки, програмно-технічну базу для організації роботи редакції на всіх етапах видавничого процесу, навчання і консультативну допомогу – для розміщення наукового журналу «Технічна механіка».

8.2.3. Репозитарій наукових текстів НАН України – для передачі через Національну бібліотеку України імені В.І. Вернадського електронних копій наукового журналу «Технічна механіка» з метою забезпечення збереження видання та його надання у відкритому доступі. Співробітники Інституту можуть передавати до Репозитарію електронні версії монографій, підручників, навчальних посібників; користуються Репозитарієм для пошуку і доступу до повних текстів публікацій у періодичних наукових виданнях НАН України і установ НАН України, інших наукових публікацій.

8.2.4. Репозитарій відкритих даних НАН України – для розміщення співробітниками Інституту наборів відкритих дослідницьких даних; при цьому в Репозитарії може бути створено окремий розділ Інституту.

8.2.5. Архів препринтів НАН України – для розміщення співробітниками Інституту препринтів.

8.2.6. Центр компетенції з управління дослідницькими даними – для проходження співробітниками Інституту навчальних семінарів з відкритої науки та інфраструктури відкритої науки НАН України, отримання консультацій та допомоги в розміщенні наборів даних.

8.2.7 Платформа репозитаріїв установ НАН України – для налаштування та управління Репозитарієм Інституту в разі його створення.

Репозитарій ІТМ НАНУ і ДКАУ:

- комплексно представляє у розрізі Інституту та його підрозділів наукові публікації, препринти, дослідницькі дані та інші результати досліджень, оприлюднені в українських та іноземних інтернет-ресурсах, їхні метадані з прямим посиланням на місце знаходження оригінальних текстів;

- забезпечує автоматичне і напівавтоматичне наповнення (за ROR інституту, ORCID співробітників, DOI статей / тез / монографій / препринтів / наборів дослідницьких даних, вебпосиланнями на коди програм, електронні публікації, дисертації, науково-технічні звіти, відеокурси, вебсайти тощо);

- надає можливість динамічного представлення наукових публікацій, препринтів, дослідницьких даних та інших оприлюднених результатів досліджень структурних підрозділів Інституту;

- надає можливість отримувати статистичні дані та генерувати звіти з відбором типів публікацій за потрібний період для Інституту, підрозділу, окремого науковця (з метою спрощення підготовки до атестацій, річних звітів, конкурсів тощо).

8.2.8. Центри колективного користування науковим обладнанням – для користування їхніми послугами.

8.3. Порядок користування інфраструктурою відкритої науки НАН України визначений Положенням про відкриту науку, іншими актами НАН України, а також регламентами складових інфраструктури.

8.4. Інформація щодо сервісів елементів інфраструктури відкритої науки НАН України наведено на Порталі відкритої науки НАН України (<https://openscience.nas.gov.ua/>).

9. Інфраструктура відкритої науки ІТМ НАНУ і ДКАУ

9.1. До інфраструктури відкритої науки Інституту входять:

— науковий журнал «Технічна механіка». Інститут підтримує випуск журналу «Технічна механіка» як видання відкритого доступу з урахуванням актів НАН України щодо журналів відкритого доступу;

— експериментальна база Інституту;

— науково-технічна бібліотека Інституту;

— репозитарій Інституту, що забезпечує комплексне представлення наукових результатів установи, – у разі його створення.

10. Моніторинг реалізації відкритої науки в ІТМ НАНУ і ДКАУ

10.1. Моніторинг реалізації відкритої науки в Інституті здійснюється в порядку, визначеному законодавством та актами НАН України. Інститут також може здійснювати моніторинг відкритої науки за власними підходами.

10.2. Інформація стосовно реалізації відкритої науки в Інституті відображається у річних звітах інституту про діяльність у звітному році у встановленому порядку.

Заступник директора інституту
з наукової роботи

Сергій ХОРОШИЛОВ

**Умови розподілу майнових прав
на службові твори та дослідницькі дані, які визначаються
в трудових договорах (контрактах), що укладаються
з працівниками установ НАН України**

В «Умовах розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані, які визначаються в трудових договорах (контрактах), що укладаються з працівниками установ НАН України» (далі – Умови розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані) терміни: «відкритий доступ», «службовий твір», «препринт», «дослідницькі дані», «службові дослідницькі дані», «інтерактивне надання доступу», «інформація з обмеженим доступом», «рукопис твору» подаються відповідно до визначень цих термінів у Положенні про відкриту науку в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 12.06.2024 № 350, та до Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 16.01.2008 № 15 (зі змінами).

1. Майнові права на службові твори

1.1. Відповідно до ст.ст.1, 12, 14, 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон):

1.1.1. Під час створення рукописів наукових статей, тез, доповідей, матеріалів наукових заходів, препринтів, що є службовими творами (далі – Твір), згідно зі ст.ст.14, 48 Закону:

– наукова установа (організація) НАН України – роботодавець (далі – Роботодавець) набуває на Твір майнові права, визначені частиною першою та другою ст.12 Закону, у повному обсязі;

– працівник набуває на Твір майнове право використання Твору способами, визначеними частиною першою ст.12 Закону, та інші майнові права на Твір з урахуванням особливостей розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані, визначені цими Умовами.

1.1.2. Працівник:

(а) має, зокрема, право використання Твору способами:

- опублікування;
- оприлюднення;
- інтерактивного надання доступу:

до копії рукопису службової наукової публікації, яку передбачено подати для опублікування;

до копії рукопису наукової публікації, прийнятої до друку;

до копії рукопису службового препринту;

на вебсайті установи, де працює автор, власному сайті автора, у національних та іноземних репозитаріях відкритого доступу;

(б) має право:

– на укладання з установою (організацією) – видавцем ліцензійного договору на використання Твору з метою опублікування;

– на укладання з установою, яка є розпорядником Архіву препринтів НАН України, іншими установами та організаціями, що є розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу, ліцензійного договору на використання рукопису службового препринту з метою оприлюднення, інтерактивного надання доступу.

1.2. Працівник зобов'язується:

– не розголошувати у Творах інформацію з обмеженим доступом – конфіденційну інформацію, таємну та службову інформацію, зокрема державну таємницю, комерційну таємницю, ноу-хау;

– надавати Твір на розгляд у встановленому Роботодавцем порядку та здійснювати подання Твору для опублікування (оприлюднення) за умови отримання висновку щодо можливості оприлюднення Твору у відкритому доступі, якщо Роботодавцем та/або актами НАН України встановлено порядок розгляду Творів перед їх оприлюдненням;

– застосовувати до Творів, що публікуються видавцями – установами НАН України або до яких здійснюється інтерактивне надання доступу в Архіві препринтів НАН України, види ліцензій відкритого доступу, передбачені актами НАН України. Стосовно інших видавців та установ і організацій, що є розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу, застосовувати ліцензії відкритого доступу відповідно до вимог зазначених організацій.

1.3. Авторська винагорода за створення і використання службових наукових статей, препринтів, тез виступів, а також за перехід прав на них включена до заробітної плати Працівника.

Якщо під час опублікування Творів у наукових журналах, що видаються в іноземних країнах, або іншого використання Творів договорами з видавцями, іншими організаціями передбачається виплата Працівнику винагороди за використання Творів, виплата винагороди здійснюється відповідно до встановлених такими договорами порядку та умов.

2. Майнові права на службові дослідницькі дані

2.1. Відповідно до ст.64 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; ст.11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»; ст.2 Закону України «Про науково-технічну інформацію», ст.429 Цивільного кодексу України:

2.1.1. Під час створення дослідницьких даних у процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів:

- роботодавець набуває на дослідницькі дані майнові права, визначені ст.424 Цивільного кодексу України;

- працівник набуває майнове право використання дослідницьких даних для підтвердження висновків і результатів досліджень у наукових публікаціях Працівника, а також інші майнові права на дослідницькі дані, зазначені у цих Умовах розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані.

2.1.2. Працівник:

(а) має право використання дослідницьких даних способами, які включають:

- опублікування
- оприлюднення
- інтерактивне надання доступу
- інші способи використання для підтвердження висновків і результатів досліджень у наукових публікаціях Працівника;

(б) має право:

- на укладення з установою НАН України, яка є розпорядником Репозитарію відкритих даних НАН України, договору на використання дослідницьких даних з метою надання до них відкритого доступу;

- на укладання з іншими установами – розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу договорів на використання дослідницьких даних з метою надання до них відкритого доступу.

2.2. Працівник зобов'язується:

- не розголошувати в дослідницьких даних у випадку їх оприлюднення інформацію з обмеженим доступом – конфіденційну інформацію, таємну та службову інформацію, зокрема державну таємницю, комерційну таємницю, ноу-хау;

- отримувати дозвіл уповноваженої особи Роботодавця у випадку оприлюднення, опублікування, інтерактивного надання доступу та іншими способами повідомлення про дослідницькі дані третіх осіб;

- застосовувати у випадку оприлюднення дослідницьких даних у Репозитарії відкритого доступу НАН України ліцензію відкритого доступу, передбачену актами НАН України. Стосовно інших установ та організацій, що є розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу, застосовувати ліцензії відкритого доступу відповідно до вимог зазначених організацій.

**Примірна додаткова угода
до трудового договору з працівником ІТМ НАНУ і ДКАУ
щодо майнових прав на службовий твір та службові дослідницькі дані**

« ____ » _____ 202 ____ р.

(прізвище, ім'я, по батькові)

(далі – Працівник), з яким Інститутом технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України укладено трудовий договір згідно з наказом від « ____ » _____ 20 ____ № _____,

та Інститут технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України в особі директора **Пошивалова Володимира Павловича**, що діє на підставі Статуту (далі – Роботодавець) (далі – Сторони),

керуючись:

– статтями 1, 12, 14, 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

– ст.64 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; ст.11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»; ст.2 Закону України «Про науково-технічну інформацію», ст.429 Цивільного кодексу України;

– Положенням про відкриту науку в НАН України, затвердженим розпорядженням Президії НАН України від 12.06.2024 № 350;

– Положенням про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженим розпорядженням Президії НАН України від 16.01.2008 № 15 (зі змінами),

з метою забезпечення відкритого доступу до службових статей, тез, доповідей, матеріалів наукових заходів, препринтів (далі – Твори) та

дослідницьких даних і надання працівнику можливостей здійснення опублікування (оприлюднення) службових Творів та дослідницьких даних уклали цю додаткову угоду до трудового договору щодо майнових прав на службовий твір та службові дослідницькі дані про таке:

Сторони визначають, що розподіл майнових прав на службові статті, тези, доповіді, матеріали наукових заходів, препринти та службові дослідницькі дані здійснюється згідно з Умовами розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані, які визначаються в трудових договорах (контрактах), що укладаються з працівниками установ НАН України (додаток 9 до Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 16.01.2008 № 15 (зі змінами).

Роботодавець

Директор ІТМ НАНУ і ДКАУ
член-кореспондент НАН України

Володимир ПОШИВАЛОВ

_____
(м.п.)

Працівник

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
(підпис)